

Excursieverslag

Uilen en exoten in het stroomdal van de IJssel, 23 november 2003

Ik ben een fietser, eigenlijk. Geweldig om tijdens het vogelen de seizoenen te kunnen voelen en te ruiken. Te horen aan het gefluit van Smienten dat de herfst echt is begonnen. Met natte haren en natte kleren in een bruin café kunnen opwarmen met een Irish Coffee. Maar het goede van de auto, dat geef ik direct toe, is dat je nog eens ergens anders komt. Nog beter is het dat andere mensen altijd weer plekken weten die je nog niet kent. En het beste is dat Avifauna daar de juiste mensen voor kent en dat die mensen dan ook nog excursies willen leiden.

Op 23 november ontvluchten een kleine twintig avifaunaleden de zoveelste koopzondag om in het stroomdal van de IJssel te zoeken naar, zo stond vermeld in de aankondiging, ganzen en zwanen. Het regent zacht als we weggaan en ook onderweg blijft het motweer. Maar bij het Engelse Werk, de eerste stop, wordt het (zo goed als) droog. En zo blijft het.

Het Engelse Werk, een natuurontwikkelingsgebied dat grenst aan de IJssel, is op deze zondag niet alleen een trekpleister voor vogelaars. Amper een parkeerplek te vinden en dat om

Ransuil

Foto: Pieter Tepper

tien uur in de ochtend. Op een grasveldje blijkt waarom: daar rent een drietal zeer goed afgerichte honden *Canis circus* driftig heen en weer met ballen in de bek, springend over hekjes. Luidkeels aangemoedigd (en uitgekaf-

ferd) door overenthousiastelingen in trainingspakken. Altijd lachen, maar daar komen we niet voor natuurlijk. Waar we wel voor komen wordt ons door Herman van der Hart, onze gids voor vandaag, snel duidelijk gemaakt:

'Ijsvogel, op de paal'. Zeker vijf minuten zit de vogel daar het water af te speuren, geen telescoop die hem gemist heeft. Een veelbelovend begin van de dag. In het water drijven Tafeleenden, Smienten, Kuifeenden, Meerkoeten, Wintertalingen en Wilde Eenden. Op de oever zitten Watersnippen, de vele Aalscholvers op de andere oever blijken later een voorbode te zijn voor de hele dag. Maar wat is dat aparte paartje eenden aan de ander kant van het water? Telescoop erop, boekje erbij: Kaneeltaling! Herman weet te vertellen dat ze hier vaker zijn gesignaleerd, maar voor verreweg de meeste van ons een nieuwe soort.

Op weg naar Windesheim stoppen we even bij de IJsselcentrale. Goed voor een Slechtvalk, Nijlgans, Canadese Gans, Kleine Mantelmeeuw, Buizerd (met vis), Krakeend, Zilvermeeuw en Sperwer. Windesheim (van klooster via steenfabriek naar natuurgebied) is een schitterend gevarieerd gebied met veel tichelgaten (wat betreft vogelsoorten te vergelijken met 'onze' petgaten), boomsingeltjes en lage ondergroei. Een goed gebied voor veel zangertjes en fuutsoorten, en ook kent het gebied een rijke variëteit aan doortrekkers. Twee mannetjes Grote Zaagbek in een de eerste plas (mijn eerste dit jaar, maar tien vrouwen later op de dag brengen me alweer op een dozijn), Graspieper, Blauwe Reiger, Fuut, Grauwe Gans, Kolgans, Matkop, Zanglijster, Koperwiek, Kramsvogel, Sijs, Putter, Staartmees,

Steenuil

Foto: Pieter Tepper

Pimpelmees, Koolmees, Huismus, Ringmus en Roodborst.

In Zalk, de woonplaats van onze gids, schijnt het te barsten van de uilen. Alhoewel Herman een voorbehoud hield in verband met het weer knippert hij net buiten het dorp met zijn lichten; het afgesproken signaal voor een knotwilg waarbij we even extra goed moeten opletten. En ja, vanuit de wilg kijkt een Steenuiltje ons recht aan. Een schitterend, bijna ontroerend gezicht. Eeuwig zonde dat vanwege het slecht onderhouden van de knotwilgen in Nederland dit uiltje een zeldzaamheid aan het worden is. Niet veel verder geeft Herman hetzelfde signaal. In een dichte taxus bij een begraafplaats tellen we vier Ransuilen. Tellen inderdaad, want waarschijnlijk zit in de dichte begroeiing nog wel een exemplaar. Maar ik teken voor vier!

We rijden door naar het Drontermeer. Weer een schitterend gebied, maar het brengt ons niet veel meer dan twee Grote Zilverreigers. Niet slecht natuurlijk, maar bij het Vossemeer, de laatste stop van de excursie, hebben we meer geluk. Herman zag hier ooit op één dag zesentwintig Roerdampen. Vandaag niet, maar wel weer een Grote Zilverreiger. Verder Goudplevier, Bonte Strandloper, Grote Zaagbek, Pijlstaart, Kievit, Watersnip, Brilduiker, Blauwe Reiger, Meerkoet, Waterhoen en Fuut (waaronder een bijna volledig wit exemplaar). Uit het weiland horen we het geluid van een Veldleeuwerik. Herman vertelt tussen neus en lippen door dat hier ook wel eens een Chileense Kievit is gezien. 'Hoe ziet die eruit?', vraagt Harrie. 'Grote zwarte vlek op de borst, hoog op de poten...' Herman heeft zijn zin nog niet af of Harrie heeft hem al in de kijker. Tussen de grote groep Kieviten en Goudplevieren zit inderdaad de Chileense Kievit. Aan de rand van het water, met de borst naar ons gericht, hoog op de poten. Zo wordt de dag, die bedoeld was voor ganzen en zwanen, de dag van de uilen en de exoten. En, met de drie Ooievaars op de heenreis, een groot succes.

